

1-11-2025

Beleidsplan Erfgoed Museum Oirschot 2026-2027

‘Een museum is een permanente instelling zonder winstoogmerk, in dienst van de samenleving, gericht op het onderzoeken, verzamelen, bewaren, interpreteren en tentoonstellen van materieel en immaterieel erfgoed. Musea zijn openbaar, toegankelijk en inclusief en bevorderen diversiteit en duurzaamheid. Ze werken en communiceren ethisch, professioneel en met participatie van gemeenschappen. Musea bieden een verscheidenheid aan ervaringen met het oog op educatie, genoeg, reflectie en kennisuitwisseling.’

ICOM museumdefinitie Praag 2022

Algemene gegevens Stichting Erfgoed Museum Oirschot

Adressen:

- Vestigingsadres: Westelbeersedijk 87, 5091SL Middelbeers
- Bezoekadres: Sint-Odulphusstraat 11, 5688 BA Oirschot

Fiscaal nummer 868391189

Kamer van Koophandel 98185748

Bestuursleden:

- Ineke Strouken, voorzitter
- Peter van Ginneken, secretaris / penningmeester

Doel:

- Wij maken het erfgoed samen met de inwoners zichtbaar en toegankelijk.
- Wij beheren de collecties roerend erfgoed van de gemeente.
- Wij vertellen het Verhaal van Oirschot.

Erfgoed Museum Oirschot bestaat uit een interactieve website en een museum dat fungeert als het hart van het erfgoed in de gemeente.

De inkomsten bestaan uit:

- Subsidies, waaronder de subsidie van de gemeente Oirschot
- Inkomsten uit kaartverkoop, museumkaart, groepsarrangementen en verkoop uit de winkel
- Bijdragen van de Vrienden van het Museum
- Giften en legaten
- Rente

Beheer van het vermogen

Het vermogen van de stichting dient voldoende groot te zijn om liquiditeitsproblemen en exploitatie tekorten op te kunnen vangen. De penningmeester voert het beheer en brengt per kwartaal een exploitatieoverzicht uit. Aan het eind van het jaar stelt hij de jaarrekening op. Al deze bescheiden worden in het bestuur besproken en vastgesteld.

Besteding van het vermogen

Bij het besteden van het vermogen dient er rekening mee te worden gehouden dat de continuïteit van het Erfgoed Museum Oirschot voldoende verzekerd is. Het risicoreserve dient zo groot te zijn als de drie jaarlijkse optelling van de vaste lasten van de stichting.

Beloningsbeleid

Bestuur en medewerkers zijn allen vrijwilligers die geen beloning genieten. De stichting is ingeschreven in het UBO register.

Begroting 2026-2027

	Budgetperspectief		2026	2027
1.	Inkomsten	Subsidie gemeente	80.000	80.000
		Eigen inkomsten	20.000	30.000
		Totaal	100.000	110.000
2.	Uitgaven	Huisvestingskosten	30.000	30.000
		Organisatiekosten	10.000	12.500
		Vrijwilligers	5.000	7.500
		Activiteitenkosten	45.000	50.000
	Risicoreserve	Opbouw	10.000	10.000
		Totaal	100.000	110.000

I Visie en missie

Het Erfgoed Museum Oirschot heeft de ambitie om het vele erfgoed dat de gemeente Oirschot rijk is met elkaar te verbinden, voor de toekomst te bewaren en een hedendaagse betekenis te geven.

Visie

Onze visie is dat erfgoed mensen en generaties met elkaar verbindt en dat wij door kennis en inzicht te hebben in het verleden goede keuzes kunnen maken voor de toekomst. Samen bouwen wij aan een structuur van waaruit het erfgoed in de gemeente Oirschot geborgd wordt en van waaruit inwoners en bezoekers de bijzondere verhalen van Oirschot kunnen ontdekken en beleven.

Missie

Onze missie is om het materieel en immaterieel erfgoed van de gemeente Oirschot te verzamelen, bewaren, onderzoeken, interpreteren en door te geven aan de toekomst. Dat doen wij door het Verhaal van Oirschot op een betekenisvolle en belevingsgerichte manier te vertellen, door de collectie roerend erfgoed Oirschot te beheren en door middel van projecten de identiteit van Oirschot te versterken en zichtbaar te maken. Met levendige presentaties maken wij het erfgoed relevant voor nu en morgen.

II Inleiding

De geschiedenis van Oirschot gaat terug tot de prehistorie. In geestelijke en wereldlijke zin heeft Oirschot een belangrijke rol gespeeld en er zijn veel boeiende historische verhalen te vertellen. Ook de andere dorpen behorende bij de gemeente - Oost-, West- en Middelbeers en Spoordonk - hebben een respectabele geschiedenis. Bijzonder is dat veel van die geschiedenis nog aanwezig is. De vele gebouwen, landschappen, voorwerpen, documenten en tradities vertellen het Verhaal van Oirschot. Dit Verhaal van Oirschot – gevormd door vele kleine verhalen – willen wij beleefbaar en toegankelijk maken in een nieuw erfgoedconcept: Erfgoed Museum Oirschot. Hierbij houden wij rekening met de komende gemeentelijke fusie met Best, een plaats die ooit bij Oirschot hoorde en waarvan het de bedoeling is dat beide gemeenten over enkele jaren samengaan.

In de gemeente Oirschot werken de erfgoedorganisaties samen in het Erfgoed Platform. Hierin hebben zitting: de heemkundekringen: de Heerlijkheid Oirschot en de Beerschen Aard, de musea: de Vier Quartieren en het Kruysenhuis, het ErfgoedWeekend Oirschot, de Stichting Behoud Erfgoed Oirschot, de Parochie Sint Odulphus van Brabant, het Boterkerkje, het Kapittel van Oirschot, de Vijf Wachters, de Vrienden van de Oude Toren, het Oude Kerkje Middelbeers, de Stichting Immaterieel Erfgoed Oirschot, de Gilden, Visit Oirschot en de gemeente Oirschot.

De gemeente Oirschot heeft op 11 juni 2025 de BNG erfgoedprijs gewonnen voor haar immaterieel erfgoed beleid en is door het publiek uitgeroepen tot Beste Erfgoedgemeente 2025.

III Nieuwe ontwikkelingen

Aanleiding om na te denken over een nieuw erfgoedconcept zijn de ontwikkelingen op het gebied van omgaan met erfgoed en de wens van het Erfgoed Platform en de gemeente om tot een integrale erfgoedbenadering te komen.

Op het gebied van denken over erfgoed zijn de laatste jaren revolutionaire ontwikkelingen gaande. Allereerst kreeg, door het ratificeren van het UNESCO Verdrag ter Bescherming van het Immaterieel Cultureel Erfgoed in mei 2012, het immaterieel erfgoed officieel de gelijkwaardige status binnen de erfgoedsector in Nederland. Hiermee werd het belang van de band tussen erfgoed en mensen voor het eerst erkend.

Daarnaast heeft Nederland in januari 2024 het Verdrag van FARO ondertekend. In dit verdrag gaat het om de Waarde van Erfgoed voor de Samenleving. Momenteel wordt er landelijk gewerkt aan de uitvoering ervan. Bij dit Verdrag staat het monument en het object niet meer centraal, maar de mens en de betekenis die het monument en het object hebben voor de samenleving.

Zowel bij het UNESCO Verdrag Immaterieel Erfgoed als bij het Verdrag van FARO staan de gemeenschappen centraal. Voor de professionals is een ondersteunende en faciliterende rol weggelegd.

Deze nieuwe denkwijze vergt een geheel nieuwe manier van omgaan met het erfgoed.

FARO en ook het huidige provinciale beleidskader Levendig Brabant gaan uit van de rol die erfgoed kan hebben voor actuele maatschappelijke uitdagingen, zoals leefbaarheid, gemeenschapszin, culturele diversiteit, duurzaamheid, toerisme en het geven van een nieuwe betekenis aan bijvoorbeeld religieus erfgoed. Van erfgoedorganisaties wordt verwacht dat ze nadenken over de rol die hun erfgoed kan spelen in de samenleving.

Naast deze revolutionaire erfgoedontwikkelingen heeft het Erfgoed Platform en de gemeente Oirschot aangegeven het erfgoed in de volle breedte toegankelijk en beleefbaar te willen maken en het Verhaal van Oirschot te willen vertellen. Hiervoor is in 2024 een Raamwerk Erfgoed Museum Oirschot ontwikkeld. Zie Samenvatting in Bijlage 1.

- Het Erfgoed Museum Oirschot geeft vorm aan de wens van de gemeente om een 'levend erfgoeddorp' te zijn.
- Het Erfgoed Museum Oirschot is de paraplu waarin de verschillende erfgoedpartners de biografie ofwel het Verhaal van de gemeente Oirschot vertellen.
- Erfgoed Museum Oirschot wordt ontwikkeld voor en door de inwoners en is interessant voor bezoekers uit Noord-Brabant, Nederland en de internationale brainportregio.
- Erfgoed Museum Oirschot verzamelt, bewaart en beschermt het roerend erfgoed door een kerncollectie Oirschot aan te leggen, de erfgoedzorg daarvoor te dragen en exposities te organiseren.

IV Statuten Stichting Erfgoed Museum Oirschot

In de statuten van de stichting wordt het doel en de verwezenlijking ervan als volgt verwoord:

De stichting heeft ten doel:

1. Het materieel, immaterieel en landschappelijk erfgoed van de gemeente Oirschot te behouden en door te geven aan toekomstige generaties. Dit realiseert de stichting door het Verhaal van Oirschot op betekenisvolle en belevingsgerichte wijze te presenteren, de collecties roerend, onroerend en immaterieel erfgoed Oirschot te beheren en via projecten de identiteit van Oirschot te versterken, toegankelijk en zichtbaar te maken.
2. Het verbinden van erfgoedpartners om kennis en middelen te bundelen en gezamenlijke doelstellingen te realiseren.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

1. Het vormen van een centraal punt van waaruit erfgoed wordt beschermd, verzameld, gedocumenteerd en toegankelijk gemaakt, waarbij heden, verleden en toekomst samenkomen.
2. Het ontwikkelen en beheren van een interactieve website waarop het erfgoed en de bijbehorende verhalen worden gepresenteerd.
3. Het opzetten en beheren van een open depot waarin roerend erfgoed met bijhorende verhalen en tradities worden verzameld en bewaard.
4. Het bieden van een podium aan gemeenschappen om hun erfgoed te presenteren.
5. Het uitvoeren van kerntaken, waaronder kennisontwikkeling, collectiebeheer, organisatie van evenementen en educatie.
6. Het in de toekomst mogelijk overnemen van het beheer van de collecties van Museum de Vier Quartieren, het Kruysenhuis en het Kapittel, en het mogelijk toetreden van de Vijf Wachters voor publicitaire activiteiten.

De Stichting Erfgoed Museum Oirschot is op 2 september 2025 opgericht. Het voorlopige bestuur wordt gevormd door Ineke Strouken (voorzitter) en Peter van Ginneken (secretaris / penningmeester). Naar nieuwe bestuursleden wordt gezocht.

V Stappenplan uitvoering

1. Het oprichten van de Stichting Erfgoed Museum Oirschot
2. Bouwen van een interactieve website
3. Ontwikkelen van een participatief museum
4. Convenanten met de erfgoedpartners

VI Pijlers Erfgoed Museum Oirschot

De twee belangrijkste pijlers van het Erfgoed Museum Oirschot zijn de interactieve website en een participatief museum van waaruit het erfgoed in de gemeente gestalte krijgt.

Op de website kunnen de inwoners en bezoekers alles vinden over de geschiedenis en cultuur van de dorpen behorende bij de gemeente. Door het combineren van verschillende multimedia elementen wordt de informatie op een aantrekkelijke manier gepresenteerd en de interactie met de bezoeker van de website gestimuleerd. De website wordt het gezicht van het 'levend erfgoeddorp'.

Het Kapittelhuis wordt het kloppend hart van het erfgoed in de gemeente. Het wordt een participatief museum waar de gemeenschappen een integraal onderdeel van zijn. De erfgoedorganisaties en vrijwilligers voelen zich hier thuis en er wordt volgens de 'living lab' principes een dynamische, experimentele omgeving gecreëerd, waarin mensen samenwerken om nieuwe ideeën, activiteiten en erfgoedproducten ontwikkelen. Via een interactieve digitale belevenis krijgen de bezoekers inzicht in de geschiedenis van Oirschot. Vanuit het centrum wordt het erfgoed overal in de gemeente zichtbaar gemaakt.

Bij het ontwikkelen van de website en het centrum wordt rekening gehouden met de komende fusie van de gemeenten Oirschot en Best.

VII Oprichting Stichting Erfgoed Museum Oirschot

De statuten van de Stichting Erfgoed Museum Oirschot zijn op 2 september 2025 bij de notaris gepasseerd. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en in het UBO register. Er is een voorlopig bestuur gevormd en een bankrekening geopend. Ook is de ANBI status aangevraagd.

VIII Interactieve website

Een van de belangrijkste taken van het Erfgoed Museum Oirschot is het ontwikkelen van een interactieve website waarop het Verhaal van Oirschot verteld wordt. Op deze website wordt alle kennis over de geschiedenis en het erfgoed met elkaar verbonden. In 2026 zal de website gereed komen.

Inmiddels is begonnen om deel 1 van de website te bouwen. De ontwikkeling van de website staat los van de database die onder leiding van Erfgoed Brabant ontwikkeld wordt met Picasubsidie. Het is wel de bedoeling dat website en database aan elkaar gekoppeld worden. De website krijgt ook een koppeling met de database van de Kempencollectie, waarin de collecties van Museum Het Kruysenhuis, Museum de Vier Quartieren, de Heemkundekring Den Beerschen Aard en de Heemkundekring Heerlijkheid Oirschot gedocumenteerd zijn. Er komt een koppeling met de website van Visit Oirschot wat betreft nieuwsitems.

In 2025 zijn de voorbereidingen gestart om een nieuw boek over de geschiedenis van Oirschot 'Het Verhaal van Oirschot' voor te bereiden. De redactie hiervan bestaat uit diverse leden van het Erfgoed Platform onder leiding van de voorzitter van de heemkundekring van Oirschot.

De website wordt opgebouwd rond de verhalen van Oirschot. Voor het vertellen van de verhalen worden diverse multimediatechnieken gebruikt. Op de website kunnen de bezoekers verder nieuws, activiteiten en een link met de collecties vinden en kunnen ze hun eigen herinneringen en kennis achterlaten. Een belangrijke plek wordt ingeruimd voor educatie. Ook wordt onderzocht hoe het immaterieel erfgoed zichtbaar gemaakt kan worden op de website.

Voor de inhoud wordt een werkgroep c.q. redactie ingesteld.

IX Participatief Museum Het Kapittelhuis

Om het Erfgoed Museum Oirschot een goede basis te geven is een fysieke basis – een kloppend hart voor erfgoed – noodzakelijk. Een museum waarin gemeenschappen optimaal participeren. Vanuit dit museum wordt het erfgoed in de gemeente Oirschot zichtbaar gemaakt en worden activiteiten, die elders in de gemeente te bezoeken zijn, georganiseerd. Ook beheert het museum het depot voor roerend erfgoed. In 2026 zal het participatief museum zijn vorm krijgen. Het museum wordt gehuisvest in het Kapittelhuis.

Het Erfgoed Museum Oirschot is een museum nieuwe stijl dat aansluit bij het nieuwe denken over erfgoed, zoals het Verdrag van Faro. Naast de zorg voor de collectie roerend erfgoed wordt de betekenis die de collectie heeft voor de samenleving belangrijker. In Oirschot worden door verschillende instellingen objecten die belangrijk zijn voor de geschiedenis en cultuur van de gemeente bewaard.

Het museum wil naast het beheer van de eigen collectie de andere collecties in de gemeente in kaart brengen en in overleg met de eigenaren een gedeeld erfgoedzorgplan opzetten, zodat ook deze objecten beschermd, doorgegeven en toegankelijk gemaakt kunnen worden.

Het museum moet het hart voor het erfgoed worden. Een plek waar mensen samenkomen en samenwerken om het erfgoed in de gemeente vorm te geven. In het centrum wordt vergaderd, activiteiten georganiseerd, objecten bewaard en projecten bedacht. De gemeenschappen krijgen een podium om hun erfgoed te presenteren en exposeren. Vanuit het museum worden met de inwoners overal in de gemeente tentoonstellingen en activiteiten georganiseerd.

Naast het Kapittelhuis maken een aantal andere historische locaties met hun collecties en verhalen deel uit van het Erfgoed Museum Oirschot, zoals het Oude Raadhuis, het Boterkerkje, de Sint-Petrus Basiliek en het Oude Kerkje te Middelbeers.

Om de geschiedenis van de gemeente te vertellen wordt een interactieve multimediale experience gebouwd. Voor het vertellen van verhalen in een museum wordt het gebruik van slimme mediale vormen steeds belangrijker. Een inspirerende museale ervaring zorgt voor een blijvende herinnering. Voor dit deel wordt externe financiering gezocht.

Het Erfgoed Museum Oirschot wil een sterke educatieve poot ontwikkelen om de kennis en liefde voor het erfgoed in de gemeente door te geven aan jongere generaties. Voor scholen en voor kinderen worden educatieve activiteiten ontwikkeld. Met levendige presentaties maken wij het erfgoed relevant voor nu en morgen. We zoeken contact met jongeren met de vraag wat erfgoed voor hen betekent en hoe zij dit in hun dagelijks leven ervaren. Welke ideeën hebben zij over erfgoed en het in stand houden ervan. We willen awareness creëren onder kinderen en jongeren zonder ze iets op te willen leggen. Dat is een uitdaging. Jongeren betrekken biedt nieuwe inzichten en ideeën met betrekking tot behoud van erfgoed voor toekomstige generaties. Projecten in samenwerking met de scholen en regelingen, zoals Cultuur Met Kwaliteit, kunnen hier een grote bijdrage aan leveren.

Naast materieel erfgoed is ook het immaterieel erfgoed rijk aanwezig in de gemeente. Dit hedendaagse erfgoed, gedragen door gepassioneerde vrijwilligers, krijgt de mogelijkheid om vanuit het museum hun verhaal waar dan ook in de gemeente te presenteren. Voor het beschermen van het roerend erfgoed van de immaterieel erfgoed gemeenschappen wordt samen met hen een collectieplan gemaakt, gebaseerd op het principe van gedeelde erfgoedzorg. Om immaterieel erfgoed een structurele basis te geven in Erfgoed Museum Oirschot wordt extern naar financiering gezocht.

X Samenwerking erfgoedpartners

In 2026 zullen samenwerkingsconvenanten gesloten worden met relevante (erfgoed-) partners in het Erfgoed Platform sluiten. Dit kunnen structurele en/of projectmatige convenanten zijn.

In de nota Realisatie Erfgoed Museum Oirschot van 25 juni 2025, vastgesteld door het College van B&W, wordt bovendien uitgegaan van het op termijn toevoegen van de collecties van het Kruysenhuis en het Kapittel in het Erfgoed Museum Oirschot. De gesprekken hierover vinden nu plaats. Het is de bedoeling dat hiermee enkele belangrijke Oirschotse collecties in het Erfgoed Museum Oirschot worden ondergebracht.

Handtekeningen
datum 1 november 2025

Ineke Strouken
Voorzitter

Peter van Ginneken
secretaris

Bijlage 1

Samenvatting uitgangspunten Raamwerk Erfgoed Museum Oirschot

Doel:

1. Versterken identiteit gemeente Oirschot
2. Verbinden van de vijf woonkernen
3. Participatie van de inwoners
4. Verbinden van de erfgoed domeinen
5. Zichtbaar maken in de hele gemeente

Nieuwe erfgoedontwikkelingen:

1. Van monumenten (gestold verleden) naar erfgoed (levend verleden)
2. Van gebouwen en objecten naar mensen en verhalen
3. Van statisch naar dynamisch
4. Van vroeger naar vandaag
5. Zowel fysiek als virtueel

Kenmerken:

1. In het Erfgoedmuseum Oirschot vertellen wij het levensverhaal van de gemeente en de mensen die er wonen en gewoond hebben.
2. Het museum is overal zichtbaar in de gemeente.
3. In het museum gaan wij op zoek naar datgene dat wij waard vinden om te bewaren en door te geven aan de toekomst.
4. Het museum verbindt monumenten, archeologie, landschappen, roerend erfgoed, historische documenten en tradities met elkaar.
5. Het museum vertelt de verhalen vanuit menselijk perspectief.
6. In het museum krijgt ook het hedendaags erfgoed een plek.
7. Het museum helpt elke generatie om zijn erfgoed zichtbaar te maken en door te geven.
8. Het museum streeft naar een zo groot mogelijke betrokkenheid van de inwoners.
9. Het museum benadert erfgoed vanuit verschillende perspectieven.

Deze kerngedachten zijn in het pilotproject Maria & Hoop, over duizend jaar Mariaverering in de gemeente Oirschot, voor het eerst uitgetoetst en vormgegeven.

Bijlage 2

Organigram

